

Planforslag til høring
og offentlig ettersyn

Regional plan for konkurranseskraft og verdiskaping i Oslo og Akershus 2027–2040

Tittel:

Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping i Oslo og Akershus 2027–2040

Type dokument:

Regional plan med handlingsprogram

Eier/virksomhet:

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune

Ansvarlige:

Akershus fylkeskommune og Oslo kommune

Vedtatt av:

Ikke behandlet

Vedtatt dato:

Ikke behandlet

Foto:

Forside: Jacoblund/Getty Images
Illustrasjonsbilder: iStock

Saksnummer:

2024/38760

Innhold

1. Innledning	5	5. Innsatsområder	19
2. Mål	7	1. Internasjonal attraktivitet og synlighet	19
3. Hva kjennetegner Oslo og Akershus?	9	2. Entreprenørskap og vekstbedrifter	20
Oslo og Akershus sammenlignet med andre europeiske regioner	10	3. Kommersialisering og tilgang på tidligfasekapital	21
Befolkning, ansatte og virksomheter	10	4. Næringslivsrelevant kompetanse og arbeidskraft	22
Næringsstruktur i Oslo og Akershus	11	5. Grønt, digitalt og omstillingsdyktig næringsliv	23
Eksport	13	6. Forsterke samspillet på regionale samhandlingsarenaer	24
Særlig sterke nærings- og kunnskapsmiljøer i regionen	14	7. Offentlig sektor som pådriver for innovasjon og næringsutvikling	26
4. Viktige drivere og rammebetingelser	16	6. Oppfølging av planen	28
Bærekraftig utvikling og verdiskaping	16	7. Handlingsprogram	31
Grønt skifte, digital omstilling og energibehov	16	Aktører og samarbeidspartnere	39
Global uro	16		
Areal og mobilitet for et konkurransedyktig næringsliv	17		

Kapittel 1.

Innledning

1. Innledning

Fylkestinget i Akershus og bystyret i Oslo har besluttet å utarbeide en felles regional plan for konkurransekraft og verdiskaping i Oslo og Akershus. Hensikten er å sette en tydelig felles retning for næringsutviklingen i hovedstadsområdet. Den nye regionale planen erstatter den regionale planen for innovasjon og nyskaping som Oslo og Akershus vedtok i 2015.

I årene fram mot 2040 vil Oslo og Akershus møte behov for tilpasninger til større samfunnstrender og utfordringer, som natur- og klimaendringer, økt internasjonal konkurranse, store teknologiske skift og en geopolitisk virkelighet med uro, proteksjonisme og økt sikkerhetspolitisk risiko. Samtidig kommer demografiske endringer med blant annet en eldre befolkning og færre i arbeidsdyktig alder som kan gi mangel på kompetanse og arbeidskraft. Næringslivet er en viktig aktør og samarbeidspartner for å kunne møte disse samfunnsutfordringene.

Oslo og Akershus er blant verdens mest produktive regioner, med høy utdanning, gode kapitalmarkeder og sterke institusjoner. Likevel faller produktiviteten, både regionalt og i Europa, og Norge ligger under europeisk snitt. Det gjør det viktig å øke verdiskapingen per sysselsatt, spesielt i mer høyproduktive næringer. Oslo og Akershus er avhengig av at næringslivet i regionen er omstillingsdyktig, innovativt og øker sin produktivitet og konkurransekraft. Gode rammebetingelser, tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse, og internasjonal orientering er avgjørende for å få dette til. Dette krever samhandling på tvers av sektorer, nivåer, aktører og geografi.

Om regional plan

Regional plan er et verktøy for å møte samfunnsutfordringer og utvikle felles løsninger på tvers av sektorer, kommuner og forvaltningsnivåer. I henhold til plan- og bygningsloven paragraf 8-2 skal planen ligge til grunn for regional, kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Etter plan- og bygningslovens paragraf 8-1 skal det som del av regional plan utarbeides et handlingsprogram. Behovet for rullering av handlingsprogram skal vurderes årlig.

Kapittel 2.

Mål

2. Mål

Den regionale planens hovedmål og delmål er:

Hovedmål:

Oslo og Akershus skal være en av verdens mest produktive, bærekraftige, innovative og konkurransedyktige næringsregioner.

Delmål:

1. øke internasjonal attraktivitet og synlighet
2. styrke entreprenørskap og få frem flere vekstbedrifter
3. øke tilgangen på kapital og flere kommersialiseringer fra forskning
4. styrke tilgangen på relevant kompetanse og arbeidskraft til næringslivet
5. fremme grønt, digitalt, og omstillingsdyktig næringsliv
6. forsterke samspillet på regionale samhandlingsarenaer
7. forsterke det offentliges rolle som pådriver for innovasjon og næringsutvikling

Hovedmål og delmål utgjør grunnlaget for planens innsatsområder med tilhørende strategier og handlingsprogram.

Kapittel 3.

Hva kjennetegner Oslo og Akershus?

3. Hva kjennetegner Oslo og Akershus?

Oslo og Akershus har til sammen cirka 1,5 millioner innbyggere. Selv om Oslo og Akershus er den største regionen i Norge, er det en liten storbyregion i internasjonal målestokk. I forhold til størrelsen er det relativt høy verdiskaping i regionens næringsliv. Regionen har en rekke internasjonalt ledende virksomheter og sterke kunnskapsmiljøer, blant annet i den maritime sektoren og innen bank, finans og forsikring, helse- og livsvitenskap, IKT, energi, klima og miljø, sikkerhet og beredskap, romfart og forsvarsindustri. Befolkningen har et høyt utdanningsnivå, og næringslivet er kunnskapsintensivt.

Oslo og Akershus har en variert næringsstruktur med mange internasjonalt konkurransedyktige næringer. Variasjonen i næringer er en vesentlig styrke for regionen, og gjør blant annet at vi er godt rustet til å møte konjunktursvingninger og teknologiske omveltninger. De mest konkurranseutsatte og kunnskapsintensive næringene i regionen skaper verdier og aktivitet. Dette får i neste omgang positive effekter for resten av næringslivet, blant annet handel, service, byggebransjen og reiselivet. Den samlede verdiskapingen i regionen er også av stor betydning for skatteinngangen til offentlig sektor både lokalt, regionalt og nasjonalt. I nasjonal sammenheng utgjør hovedstadsregionen et tyngdepunkt innen forskning, innovasjon og utvikling som kommer hele Norge til gode.

Selv om Oslo og Akershus er en liten storbyregion målt i antall innbyggere, fremstår den som en kunnskapsregion og som internasjonalt ledende på enkelte områder. Det er viktig for konkurransekraften og verdiskapingen at disse kompetansemiljøene og næringene utvikles og styrkes. I noen av disse miljøene er det utviklet møteplasser, samarbeid og nettverk som bidrar til kompetanseutvikling, innovasjon og nyetableringer, mens andre miljøer ligger etter.

Innovative regioner varierer mye med hensyn til størrelse, sentralitet, beliggenhet, næringsspesialisering og tilgang på ressurser som bidrar til innovasjon. Men de har flere viktige fellestrekk. De har en høy andel kunnskapsintensive næringer

og tilstedeværelse av enkelte forskningsintensive bedrifter og/eller kunnskapsinstitusjoner (forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler). Både Oslo og Akershus har en høyere FoU-intensitet (Forskning og utviklings-utgifter per sysselsatt) i næringslivet enn det man skulle forvente ut fra næringsstrukturen i fylkene alene (Norges Forskningsråd (2025), Indikatorrapport over det norske forskning- og innovasjonssystemet). Dette tyder på at norske virksomheter konsentrerer de FoU-intensive delene av næringsvirksomheten sin til Oslo og nabo-kommunene i Akershus, og at regionen har en viktig posisjon som innovativ region nasjonalt.

I og med at kunnskap er den viktigste ressursen for å skape nye bedrifter og arbeidsplasser med høy verdiskaping og innovasjonsevne, er næringslivet i Oslo og Akershus helt avhengig av å tiltrekke seg spisskompetanse, investeringer og kapital i en hard internasjonal konkurranse. Regionens internasjonale omdømme, attraktivitet og synlighet påvirker hvordan næringslivet vårt lykkes med dette og med eksport av produkter og tjenester til utlandet.

Oslo og Akershus sammenlignet med andre europeiske regioner

Ifølge EUs regionale innovasjonsmåling har Norge gjennom lang tid vært dyktig til å legge til rette for innovasjon og nyskaping og til å etablere strukturer for samarbeid om innovasjon. Når det gjelder kunnskapsproduksjon, for eksempel målt i kroner per innbygger brukt på forskning, ligger vi godt an i internasjonale sammenligninger. Sammenlignet med andre europeiske hovedstadsregioner har Oslo og Akershus et fortsatt uforløst potensial i å utnytte kunnskapsproduksjonen til å skape nye patenter, bedrifter og arbeidsplasser. Det forteller oss at det må strategisk og systematisk arbeid til for at regionens næringsliv skal være konkurransedyktig (jamfør EUs Regional Innovation Scoreboard).

Oslo og Akershus har de senere årene sett en kraftig oppblomstring av gründermiljøer og regnes som et fremvoksende miljø for vekstselskaper. Dette er en utvikling som lover godt for fremtiden. Men, regionen ligger fortsatt på et betydelig lavere nivå enn Stockholm, København og Helsinki når vi ser på antall selskaper og samlet tilførsel av risikokapital. Kapitaltilgangen er svakere både for tidligfasekapital og vekstkapital enn i sammenlignbare regioner (Dealroom.co). Oslo og Akershus scorer høyt på antall arbeidsplasser som skapes i nyetablerte bedrifter, sammenlignet med andre OECD-land (OECD (2023) Grow and go? Retaining scale-ups in the Nordic countries). Selv om det etableres mange bedrifter i Oslo og Akershus, er det en utfordring å få bedriftene til å vokse og bli internasjonale.

Oslo og Akershus er blant verdens mest produktive regioner, med BNP per innbygger godt over EUsnittet – også uten offshore-næringer. Regionen har en høyt utdannet befolkning, gode kapitalmarkeder og solide institusjoner. Likevel faller produktiviteten, både her

og i Europa generelt. Norge samlet ligger under det europeiske gjennomsnittet (Perspektivmeldingen 2024). For Oslo og Akershus blir det derfor viktig å øke verdiskapingen per sysselsatt, særlig ved å skape flere jobber i høyproduktive næringer og bedrifter.

Den høyeste produktiviteten nasjonalt finner vi i virksomheter som er knyttet til olje og gass. Det er også disse bedriftene som har de høyeste lønningene, og som tiltrekker seg mye høykompetent arbeidskraft. At det er nettopp de næringene som i dag er mest produktive, som også er blant dem som forventes å gå tilbake over tid, innebærer et stort omstillingsbehov dersom forutsetningen er at vi skal opprettholde den økonomiske styrken vår og ha skatteinntekter som sikrer fortsatt finansiering av felles goder på samme nivå som i dag. Oslo og Akershus har mulighet for å posisjonere regionen godt for denne omstillingen.

Befolkning, ansatte og virksomheter

Det bor i 2026 nær 1,5 millioner mennesker i Oslo og Akershus, over en fjerdedel av hele Norges befolkning, og befolkningsveksten er sterk. Frem mot 2040 forventes befolkningen å vokse til over 1,6 millioner, og befolkningsveksten vil fortsette, om enn noe svakere (Statistisk Sentralbyrå (2024) Regional befolkningsframskriving – hovedalternativet). Regionen har tett sammenvevde bo- og arbeidsmarkeder. Det regionale transportsystemet innebærer relativt høy grad av mobilitet av arbeidskraft på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

Dette gjør det mulig for bedrifter i hele regionen å til-
 trekke seg og ta i bruk høyt kvalifisert arbeidskraft. Det
 er over 840 000 arbeidsplasser i hovedstadsregionen,
 noe som utgjør en tredjedel av alle arbeidsplasser
 i Norge (Statistisk Sentralbyrås registerbaserte sys-
 selsettingsstatistikk). Næringslivet er variert, og det
 er stor bredde i arbeidsmarkedet innen yrker på alle
 utdanningsnivå (fra ufaglærte til forskerutdannede).
 Det gir en sterk hovedstadsregion med høy omstil-
 lingsevne, som bør være godt rustet for en mer bære-
 kraftig utvikling.

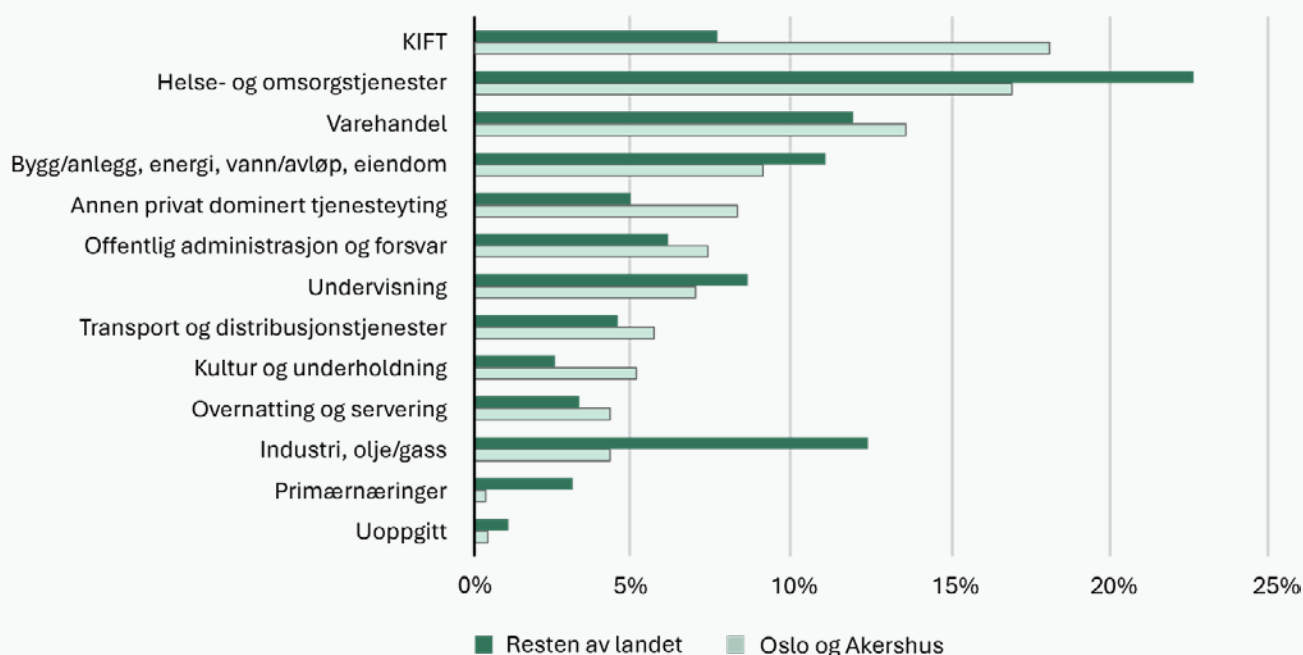
I starten av 2026 var det i overkant av 53 322 bedrifter i
 Oslo og Akershus som hadde ansatte. Over 70 prosent
 av disse hadde 1–9 ansatte (SSB, tabell 07091). Det
 viser at de fleste bedriftene i regionen er små, og det
 kan tyde på at regionen både har utfordringer med
 å tiltrekke seg større internasjonale bedrifter, og å
 utvikle bedrifter som vokser seg store.

Næringsstruktur i Oslo og Akershus

Oslo og Akershus har et variert næringsliv. Det som
 likevel skiller Oslo og deler av Akershus fra resten av
 landet, er det store innslaget av kunnskapsintensive
 næringer som leverer forretningsmessige tjenester til
 både privat og offentlig sektor (heretter også omtalt
 som KIFT, KIFT-næringer eller kunnskapsintensiv
 forretningsmessig tjenesteyting). Denne næringen
 kjennetegnes av høy andel ansatte med høyere
 utdanning og tjenester som krever spesialisert kompe-
 tanse. Eksempler på KIFT-næringer er IKT-tjenester og
 programvareutvikling, finans- og forsikringstjenester,
 advokattjenester, konsulentvirksomhet og revisjon,
 arkitekt- og ingeniørtjenester. Disse næringene spiller
 en nøkkelrolle i verdikjeder for både tradisjonelle
 og eksportrettede næringer (energi, maritime og
 marine næringer) og betjener kunder i hele Norge og
 internasjonalt.

KIFT-næringene trekkes frem som viktige næringer i
 regionens kunnskapsbaserte økonomi.

Figur og dataunderlag: Sysselsatte (15–74 år) med arbeids-
 sted i Oslo/Akershus etter næringer per 4. kvartal 2025.

I 2025 var det like mange sysselsatte i kunnskapsintensiv forretningsmessig tjenesteyting i Oslo og Akershus som i hele resten av landet. KIFT-næringene er også viktige internasjonale næringer. Regionen er særlig sterk på finans, forsikring og teknologi for maritime næringer. Osloregionen er rangert som verdens femte viktigste byregion for maritime næringer (Menon Economics og Det Norske Veritas (2024) Leading Maritime Cities of the World). Også innen denne sektoren utgjør KIFT-næringer en vesentlig andel av både arbeidsplassene og verdiskapingen. I Oslo og Akershus er sysselsettingen innen internasjonale næringer som industri, olje og gass samt primærnæringer relativt lav i forhold til i resten av landet. Verdiskapingen og sysselsettingen i regionen er først og fremst knyttet til ulike former for tjenesteyting (også innen basisnæringene).

Enkelte lokale og regionale næringer er særlig betydelige i hovedstadsregionen: Oslo og Akershus har stor opphopning av virksomheter innen privat tjenesteyting. Antallet sysselsatte innen lager og logistikk (transport- og distribusjonstjenester) og varehandel er særlig stor i Akershus, mens sysselsettingen innen kultur og underholdning er særlig stor i Oslo. Mer enn halvparten av landets oppstartsselskaper innen helsenæringer og helseteknologi ligger i regionen, noe som henger sammen med de tunge forsknings-

miljøene og en satsing på kommersialisering av forskning over tid. Dette gir regionen fremtredende styrke nasjonalt og en posisjon for internasjonalisering av disse næringene som skiller seg fra resten av landet.

Innad i hovedstadsregionen og imellom kommunene, er det likevel store forskjeller i næringsstrukturen. Næringene kan kategoriseres og deles inn etter om deres kunde- og markedsgrunnlag er lokalt, regionalt eller internasjonalt. Denne kategoriseringen gjenspeiler også underliggende drivkrefter for etterspørselen etter varer og tjenester næringene produserer, og gjennom det virksomhetenes behov for arbeidskraft og kompetanse.

Som for andre utviklede økonomier påvirkes utviklingen i Norge av urbanisering og sentralisering. Folk trekkes mot storbyene, og gjennom globalisering blir markedene større og verden rykker nærmere. Dette bidrar til at konkurransen mellom storbyregioner blir hardere, både når det gjelder å tiltrekke seg kompetanse, bedrifter og kapital. Oslo og Akershus er attraktive for høyt utdannet og kompetent arbeidskraft fra andre deler av landet. Like viktig er det at regionen kan trekke til seg arbeidskraft med internasjonal erfaring og kunnskap.

Kilde: Akershus fylkeskommune, bearbeidet fra Samfunnsøkonomisk Analyse

Internasjonale næringer

Produserer varer og tjenester som kan handles over landegrensene. Konkurranseevne på internasjonale markeder.

Eksempel:
Industri, IKT, faglige og tekniske tjenester.

Regionale næringer

Produserer varer og tjenester som handles mellom regioner. Konkurranseevne i nasjonale markeder.

Eksempel:
Lager og logistikk, reiseliv, forr.messig tjenesteyting.

Lokalnæringer

Produserer varer og tjenester til lokalbefolkningens behov. Befolkningsutvikling og andre markedsendringer.

Eksempel:
Detaljhandel, bygg og anlegg, undervisning, helse og omsorg.

I de aller fleste kommunene i Oslo og Akershus er mellom 80–90 prosent av arbeidsstyrken sysselsatt i lokale og regionale næringer (se forklaring i figur over). En gjennomgang av endringen i sysselsettingen i Oslo og Akershus fra 2010 til 2023 viser at kommuners sentralitet er av betydning for hvor virksomheter i de internasjonale næringene velger å lokalisere seg (Statistisk Sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk, bearbeidet av Akershus fylkeskommune). En annen faktor som bidrar til lokalisering av kunnskapsbaserte næringer er fordeler ved samlokalisering med likeartede næringer og virksomheter, blant annet i form av mulighet for kunnskapsspredning og læring på tvers. Internasjonale næringer er høyproduktive og bidrar mye til verdiskapingen regionalt, samtidig som de bringer inntekter inn til regionen og landet.

Antallet unge voksne som skal inn i arbeidslivet er betydelig. Det er et stort antall høyere utdanningsinstitusjoner i Oslo og Akershus, med mer enn 106 000 registrerte studenter. Det vil si at mer enn hver tredje student ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge er samlet på et lærested i Oslo og Akershus, og de aller fleste av disse vil gå ut i arbeidslivet i regionen.

Et bredt sammensatt næringsliv gir variasjon i arbeidsmarkedene innen yrker på alle utdanningsnivåer, fra ufaglærte til forskerutdannede. Kompetansebehovene varierer imidlertid mellom de ulike delregionene (Asker/Bærum, Oslo, Follo, Romerike, Hadeland) og mellom ulike næringer og bransjer.

Når vi ser på fremskrivninger av nærings sammensetningen i ulike fylker for 2024–2060 trer et ganske tydelig bilde frem: i storbyregioner er det private tjenesteytende næringer som forventes å vokse klart mest (Transportøkonomisk institutt med flere (2025) Regional økonomisk utvikling i norske fylker 2024–2060). For eksempel kan finans og kunnskapsintensive tjenester forventes å bli de største bidragsyterne til verdiskapingen i Oslo og Akershus frem mot 2060.

Det er typiske ikke-stedbundne næringer, det vil si næringer som ikke først og fremst er basert på å tilfredsstille et lokalt eller et regionalt kundegrunnlag, og som ikke er like avhengige av å være lokalisert akkurat i den regionen de er, til forskjell fra eksportindustrien vi kjenner fra andre deler av landet. For Oslo og Akershus er det imidlertid viktig å beholde og utvikle kompetanse og virksomheter, slik at regionen fortsetter å være internasjonalt attraktiv. Dette er også næringer som har et klart eksportpotensial.

Eksport

Oslo er det nest største norske eksportfylket etter Vestland, med eksportverdier på 226 milliarder kroner i 2025 (Menon Economics (2025) Eksportmeldingen 2025). Dette tilsvarer 17 prosent av norsk eksport utenom olje og gass. Menon Economics fordeler eksportverdiene fylkesvis både etter produksjonslokalitetene og etter hovedkontorenes plassering. Eksporten fra Oslo er i hovedsak tjenestebasert og domineres av maritim næring, forretningstjenester, IKT og reiseliv. Akershus er det femte mest eksporterende fylket, med 97 milliarder kroner i eksportverdi i 2025. Det er særlig næringslivet i Bærum og Asker som driver eksporten fra Akershus, siden mange store

eksportvirksomheter har sine hovedkontorer der. Samlet står disse to kommunene for to tredjedeler av fylkets eksport, som i stor grad består av levering av tjenester innen forretningstjenester, IKT, offshore og maritim næring. Ferdigvarer er også en stor eksportsektor i Asker. En del av forklaringen på at Akershus har så høy eksport, er de mange hovedkontorene på vestsiden av Oslofjorden.

Målt i absolutte tall anslår fremskrivninger av fylkenes verdiskaping 2024–2060 at Oslo vil vokse mest av alle norske fylker frem mot 2060, etterfulgt av Akershus (Transportøkonomisk institutt med flere (2025) Regional økonomisk utvikling i norske fylker 2024-2060).

Særlig sterke nærings- og kunnskapsmiljøer i regionen

Oslo og Akershus er opptatt av å løfte næringslivet i bredt, men basert på trender og utfordringer er det noen næringsområder hvor regionen har særlige styrker og fortrinn og som peker seg ut: helse og livsvitenskap, maritim inkludert finans, og forsvar og sikkerhet.

Innenfor disse områdene har Oslo og Akershus fremragende forskningsmiljøer, betydelige kompetanse, ledende bedrifter og et betydelig antall gründere. Dette er også områder hvor det er stort potensiale for næringsutvikling herunder å få frem vekstbedrifter som både kan løse samfunnsutfordringer og bidra til betydelig verdiskaping, innovasjon og internasjonal konkurransekraft.

Disse næringsområdene ses i sammenheng med gjennomgående satsninger som klima og miljø og muliggjørende teknologier.

Helse og livsvitenskap

Oslo og Akershus har Norges sterkeste konsentrasjon av helsefaglig kompetanse, med ledende universiteter, sykehus, forskningsmiljøer, kommunale helse-tjenester og et voksende næringsliv innen bioteknologi, medisinsk teknologi og digitale helseløsninger. Regionen er et sentrum for bruk av teknologi for å gjøre landbruk og matproduksjon mer effektiv, bærekraftig og lønnsom og forbedre hele verdikjeden – fra jord og husdyr til ferdig mat. Næringsområdet har stort vekstpotensial og er avgjørende for å møte demografiske endringer og framtidige helseutfordringer.

Maritim næring, inkludert finans

Den maritime næringen i Oslo og Akershus kombinerer høy teknologisk kompetanse med sterke miljøer innen finans, forsikring, juss og tjenester, og utgjør en sentral del av Norges globale maritime posisjon. En målrettet satsing vil styrke omstilling mot lavutslippsløsninger, bidra til økt internasjonal konkurransekraft og sikre arbeidsplasser i en næring med stor strategisk betydning for norsk økonomi.

Forsvar og sikkerhet

Økt geopolitisk usikkerhet og teknologisk utvikling gjør forsvar og sikkerhet til et prioritert næringsområde med stort vekselspill mellom offentlig sektor, forskning og næringsliv. Oslo og Akershus har sentrale nasjonale aktører, beslutningsmiljøer og kompetanse innen både forsvarsmateriell, cybersikkerhet og beredskap. En regional satsing kan bidra til teknologisk innovasjon, styrket nasjonal sikkerhet og utvikling av løsninger med betydelig sivil og kommersielt potensial.

Muliggjørende teknologier

Muliggjørende teknologier er teknologier som har bred bruk på tvers av mange sektorer, og som fundamentalt endrer hvordan økonomier og samfunn fungerer. De er ikke begrenset til én næring, men skaper vidtrekkende innovasjon, produktivitetsvekst og nye måter å organisere arbeid og produksjon på. KI og kvanteteknologi er eksempel på muliggjørende teknologier.

Kapittel 4.

Viktige drivere og rammebetingelser

4. Viktige drivere og rammebetingelser

Bærekraftig utvikling og verdiskaping

Økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft er et premis for den regionale samfunnsutviklingen og det regionale planarbeidet. Næringsutviklingen skal skje innenfor planetens tålegrenser, og nye produktionsformer og prosesser skal føre til mer effektiv ressursbruk og mindre belastning på klima, miljø og natur. Næringslivet er en viktig aktør for å nå disse målene. Ved å skape nye og videreutvikle eksisterende virksomheter og arbeidsplasser (jobbskaping) oppnår man å få flere i arbeid, sikrer flere tilgang til goder og muligheter i samfunnet, inkludering og mindre utenforskap. Dette fordrer økonomisk verdiskaping gjennom økt sysselsetting, produktivitetsvekst, større inntektsgrunnlag for samfunnet og bærekraftig bruk av ressursene.

Grønt skifte, digital omstilling og energibehov

Vi er inne i et raskt teknologisk skifte preget av digitalisering og kunstig intelligens. Ny teknologi automatiserer oppgaver som tidligere ble utført av mennesker, og bidrar samtidig til helt nye arbeidsformer, verdikjeder og tjenester. Dette ser man allerede i sektorer som bank og finans. Parallelt vil omstillingen til lavutslippssamfunnet kreve endringer i verdikjeder, næringsstruktur og måten vi løser oppgaver på. Det grønne skiftet og digitaliseringen skaper med dette nye løsninger og forretningsmuligheter, men også behov for ny kompetanse.

Relevant kompetanse og tilgang på kvalifisert arbeidskraft er avgjørende for å lykkes med omstillingen til et mer klima- og miljøvennlig samfunn. Grønn omstilling innebærer også å øke andelen gjenbruk og ombruk, også kalt sirkulærøkonomi. Utviklingen av nye, sirkulære løsninger og verdikjeder krever ny kunnskap og kompetanse. Det samme gjelder evnen til å ta i bruk digital teknologi og utvikle digitale løsninger som støtter grønn omstilling. Dette øker endringstakten. Økende avhengighet av digitale verdikjeder, dataflyt og kritisk infrastruktur kan også gjøre samfunnet mer sårbart. Cybersikkerhet og beredskap blir del av et nødvendig risikohåndteringsarbeid, men også del av den daglige virksomheten både i næringslivet og i offentlig sektor.

Tilgang på nok fornybar energi er en grunnleggende forutsetning for grønn og digital omstilling av næringslivet. I 2026 står Oslo og Akershus overfor et vedvarende kraftunderskudd og begrenset kapasitet i strømmettet. Dette hemmer næringsutvikling, forsinker omstillingen til lavutslippssamfunnet og utgjør samtidig et mulig sikkerhetsproblem. For å møte denne utfordringen må vi øke tilgangen på fornybar energi og sørge for at den energien vi produserer, utnyttes mest mulig effektivt. Dette gir viktige insentiver for innovasjon og omstilling i både privat og offentlig sektor.

Global uro

Etter flere tiår med globalisering og økende internasjonal samhandling har den geopolitiske situasjonen endret seg raskt i løpet av få år. Verden preges i dag av økt proteksjonisme, en mindre regelbasert verdensorden og økt fare for krig og konflikt, også i Europa. Dette betyr at vi må tilpasse oss nye samhandlingsmønstre og øke beredskapen for å kunne møte ulike former for trusler. Økende proteksjonisme gir for eksempel behov for å bygge inn motstandsdyktighet i leverandørkjeder. I mange virksomheter og verdikjeder arbeides det derfor med å redusere sårbarhet og avhengighet ved å flytte produksjon nærmere hjemmemarkedene, enten tilbake til Norge eller til tryggere og mer stabile regioner, for eksempel i andre deler av Europa.

Økende krigsfare og andre typer trusler innebærer også økt etterspørsel etter sikkerhets- og forsvarsteknologi. I årene fremover vil det være behov for å mobilisere mer av ressursene i Oslo og Akershus for å møte dette behovet. Samtidig er det viktig å legge til rette for investeringer som gjør at slik teknologi også kan brukes til sivile formål (dual use) der det er mulig. Historisk sett har mange av de største teknologiske endringene blitt drevet frem av innovasjon innenfor forsvars- og sikkerhetsområdet.

Areal og mobilitet for et konkurransedyktig næringsliv

Oslo og Akershus må ha et velfungerende og godt utbygget transportsystem både internt og eksternt knyttet til andre storbyregioner for å kunne utnytte potensialet sitt for verdiskaping og innovasjon.

Et velfungerende transportsystem som sikrer høy mobilitet av arbeidskraft, er avgjørende for at bedrifter i hele regionen skal kunne dra nytte av at Oslo og Akershus har en av Europas høyest utdannede befolkninger. Gode internasjonale forbindelser for både persontransport og godstransport er samtidig en forutsetning for at virksomhetene i regionen skal kunne utnytte potensialet sitt for vekst og utvikling. Tilgjengelighet gjennom effektive transportløsninger og et godt kollektivtilbud er viktige faktorer for hvor virksomheter etablerer seg, sammen med tilgang på relevant kompetanse, nærhet til kunder, egnede næringsarealer og attraktive omgivelser. Attraktive og gode områder å bo, oppholde seg og besøke er også viktige for at virksomheter skal tiltrekke seg arbeidskraft og skape verdier. Strategiske investeringer i fysisk infrastruktur, som boliger og veier, påvirker verdiskapingspotensialet både på kort og lang sikt.

Regionens sterke næringsmiljøer, forskningsinstitusjoner og mobilitetssystem gir sammen et solid fundament for innovasjon og kompetanseutvikling. Ved å styre veksten strategisk rundt kollektivknutepunkter og føre en aktiv arealpolitikk med utvikling av sterke regionbyer og prioriterte vekstområder, kan man redusere natur-, miljø- og trafikkbelastning. Samtidig kan en også styrke muligheter for tjenesteyting og næringsutvikling lokalt og regionalt, og legge til rette for vekst i kunnskapsintensivt næringsliv. Utvikling av innovasjonsdistrikter er ett eksempel på dette.

Ved å se areal, og mobilitetsplanleggingen i sammenheng med strategisk kompetanse- og næringsutvikling kan Oslo og Akershus forsterke sin rolle som et nordisk knutepunkt i samspill med resten av Norge og Norden. Tettere samarbeid mellom Oslo og Akershus og andre ledende storbyregioner i Skandinavia og Nord-Europa kan gi bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft, åpne for nye kunde- og leverandørrelasjoner og styrke samspillet mellom utdanning, næringsliv og forskning. Dette vil kunne forsterke samarbeidet mellom innovasjonsmiljøene i Oslo og Akershus og deres europeiske nærområder.

Regional plan for areal og mobilitet

Regional plan for areal og mobilitet er utarbeidet parallelt med regional plan for konkurransekraft og verdiskaping. Sammen skal de to regionale planene legge grunnlaget for, og bidra til gode rammebetingelser for konkurransekraft og verdiskaping i næringslivet i Oslo og Akershus. Dette inkluderer føringer og retningslinjer om lokalisering av rett virksomhet på rett sted, bærekraftig transportsystem, areal- og ressursbruk, og rammer for sosialt bærekraftig by- og stedsutvikling. Den regionale planen for areal og mobilitet inneholder også prinsipper for lokalisering av energikrevende virksomheter, klima- og arealeffektiv logistikk, og trygg, tilgjengelig og miljøvennlig mobilitet. Regional areal- og mobilitetsplan for Oslo og Akershus skal legges til grunn for statens, fylkeskommunens og kommunenes planlegging og transportprioriteringer i regionen.

Kapittel 5.

Innsatsområder

5. Innsatsområder

Regional plan for konkurransekraft og verdiskaping i Oslo og Akershus har syv delmål som gir hvert sitt utgangspunkt for samarbeid og felles tiltak mellom aktørene i regionen. Innsatsområdene er utarbeidet i samråd med representanter fra regionens nærings- og innovasjonsøkosystem, myndigheter, universiteter og forskningsmiljøer, etablerte selskaper, risikokapital, gründere og entreprenører. De siste to innsatsområdene er særlig offentlige myndigheters rolle og ansvar.

1. Internasjonal attraktivitet og synlighet

Som Norges mest internasjonale og kunnskapsintensive region har Oslo og Akershus et særskilt ansvar for å være brobygger mellom Norge og verden. Regionen er landets viktigste knutepunkt for internasjonal handel, teknologiutvikling, forskning og kapital. Med Europa som mottaker av hoveddelen av norsk eksport, og som den viktigste politiske og regulatoriske rammen for næringslivet, er regionens evne til å være tett koblet på Europa avgjørende.

Oslo og Akershus står overfor globale utfordringer som geopolitisk uro, proteksjonisme og økt kamp om markedsandeler. Aktørene i regionen må gripe mulighetene som ligger i europeiske satsinger og forsknings- og teknologiprogrammer – ikke bare med tanke på finansiering, men også for å forme nye verdikjeder og innovasjon.

Oslo og Akershus skal være en internasjonalt orientert og globalt synlig region som er tett integrert i europeiske og globale verdikjeder. Gjennom sin posisjon som et kunnskapssenter og gjennom aktiv deltakelse i europeiske partnerskap skal regionen tiltrekke seg internasjonal spisskompetanse og internasjonale investeringer, fagmiljøer og teknologibedrifter. Arbeidskraft og kapital skal bevege seg fritt over landegrensene, samtidig som regionen skal styrke sin rolle som leverandør av avanserte tjenester og avansert teknologi til internasjonale markeder.

Slik kommer vi dit:

Internasjonal attraktivitet og synlighet

- gjøre regionen mer synlig internasjonalt for å tiltrekke spisskompetanse, investeringer og virksomheter
- redusere barrierer for internasjonal arbeidskraft, investeringer og virksomheter som ønsker å etablere seg i regionen
- styrke og profilere hovedstadsregionen som internasjonal testarena for utvikling, pilotering og skalering av nye teknologier og tjenester
- delta i relevante EU-påvirkningsprosesser og løfte kunnskapsbaserte innspill om regionale forhold og utfordringer inn i disse
- mobilisere og posisjonere regionens næringsliv, kunnskapsmiljøer og offentlige aktører til deltagelse i relevante europeiske programmer og samarbeidsarenaer
- fremme utvikling av teknologi og løsninger som styrker samfunnssikkerhet og beredskap
- bidra til at små og mellomstore bedrifter kan ta posisjon i internasjonale verdikjeder

2. Entreprenørskap og vekstbedrifter

Oslo og Akershus er landets mest forsknings- og innovasjonsintensive region og fungerer som en motor for vekstorientert entreprenørskap. Oslo skiller seg tydelig ut med flest gründere med vekstpotensial, størst tetthet av vekstselskaper og et omfattende innovasjonsøkosystem. I Akershus finner vi de mest dynamiske oppstartsmiljøene i områder med høy befolknings tetthet og nær geografisk tilknytning til Oslo. Nærheten til kompetanse, kapital og markeder gir gode vekstvilkår for nye virksomheter.

Til tross for at Oslo og Akershus er Norges ledende innovasjonsregion, så ligger regionen bak sammenlignbare hovedstadsregioner i Europa når det gjelder FoU-satsing i næringslivet, størrelse på høyteknologinæringer, samarbeid mellom akademia og næringsliv og tilgang på risiko- og vekstkapsital. For å styrke entreprenørskap og skape flere vekstbedrifter må innovasjon bygges systematisk og støttes av bedre koblinger mellom forskning og næringsliv.

Regionen har sterke universiteter, forskningsinstitusjoner og teknologimiljøer, men trenger flere internasjonale toppmiljøer og bedre kommersialisering av forskningen. For at oppstartsselskaper og vekstbedrifter skal lykkes, må kapitaltilgangen styrkes, og økosystemet for entreprenørskap og vekst må videreutvikles ved hjelp av målrettede investeringer og tettere samarbeid mellom offentlige aktører, etablerte virksomheter og nyetableringer. Det mangler spesielt nettverk mellom oppstartsselskaper og etablert næringsliv (Menon 2025).

En god førstelinjetjeneste for entreprenørskap i Oslo og Akershus er viktig for å få flere vellykkede etableringer. Det vil si enkel tilgang til veiledning, informasjon og støtte i den tidlige fasen av etableringen. Råd om forretningsutvikling og oversikt over finansieringsmuligheter kan senke terskelen for å starte og videreutvikle nye virksomheter.

Med rundt 1/3 av landets studentmasse, opplærings- og utdanningsinstitusjoner, har Oslo og Akershus noen av landets mest spennende miljøer for studentdrevet innovasjon og entreprenørskap. Samtidig er det et stort potensial for økt studententreprenørskap og for å legge til rette for en bredere entreprenørskapskultur hvor underrepresenterte grupper også får mulighet.

Regionen skal ha et stort antall skalerbare teknologibedrifter med sterk internasjonal konkurransekraft. Innovasjonsdistrikter, inkubatorer og klynger skal fungere som motorer for vekst og utvikling av nye næringer. Oppstartsmiljøene skal støttes av et tydeligere og mer effektivt offentlig virkemiddelapparat og tette koblinger til etablerte virksomheter. Flere oppstartsbedrifter skal kunne skalere opp virksomheten raskt, utvikle robuste forretningsmodeller og lykkes internasjonalt.

Slik kommer vi dit:

Entreprenørskap og vekstbedrifter

- stimulere til samarbeid mellom oppstartsselskaper og etablerte virksomheter for økt markedsadgang, tilgang på data, teknologi, innovasjonskraft og ideer
- gjøre det enklere for lovende virksomheter å skalere opp virksomheten raskt, bygge solide forretningsmodeller og komme inn på internasjonale markeder
- videreutvikle det regionale økosystemet for entreprenørskap for å sikre gründere og små bedrifter rask og relevant støtte i oppstartsfasen, og sikre at det er tilgjengelig for alle grupper i befolkningen

3. Kommersialisering og tilgang på tidligfasekapital

Oslo og Akershus har i dag en relativt liten grad av kommersialisering av forskning og innovasjon, til tross for at det kanaliseres betydelig offentlige midler til forskning. Kommersialiseringsgraden er lavere enn i mange av regionene Oslo og Akershus konkurrerer med. Næringslivets finansiering av FoU er lav, og regionen mangler et risikokapitalmiljø som er sterkt nok til at nye bedrifter kan skalere opp virksomheten og til at det utvikles nye vekstområder.

Regionen ligger også bak hovedstadsregionene i våre naboland i bruken av muliggjørende teknologier som kunstig intelligens og avansert dataanalyse – teknologier som er sentrale for verdiskaping (BAK Economics (2019) Cutting Edge Technology Profile for STRING – technological strengths and linkages. Bachtrögler-Unger med flere (2023) Technological capabilities and the twin transition in Europe: Opportunities for regional collaboration and economic cohesion).

For at Oslo og Akershus skal kunne innta en ledende stilling i Norden, trengs det sterkere kapitalmiljøer, mer effektive kommersialiseringsmekanismer og tettere koblinger mellom forskning og næringsliv. Dette vil gjøre det mulig å utnytte regionens ellers høye produktivitet og sterke forskningsaktivitet.

Insentivene i academia for innovasjon og kommersialisering er fortsatt for svake, og belønningene for slike aktiviteter er begrensede. Dette reduserer motivasjon til å drive anvendt forskning og kommersielt rettet innovasjon.

Samtidig representerer regionens sterke akademiske miljø en betydelig mulighet. Forskere i Oslo og Akershus sitter på kompetanse som er avgjørende for å skape fremtidens vekstmotorer, gjennom å omsette forskning av høy kvalitet til kommersielt vellykkede selskaper.

Et velfungerende innovasjonsøkosystem skal bidra til at Oslo og Akershus ligger i front blant de skandinaviske hovedsteder når det gjelder kommersialisering av forskning. Regionens bedrifter skal ha god tilgang til forskningsinfrastruktur og spesialiserte kunnskapsmiljøer, som gjør det mulig å teste, utvikle og skalere nye produkter. Tidligfase kapital må være lett tilgjengelig, spesielt for teknologitunge og kunnskapsintensive næringer. Kapitaltilgang, forskningssamarbeid og kommersialiseringsløp skal være tydelig integrert i regionens innovasjonsmiljøer. Dette er særlig viktig for å lykkes med grønn omstilling og utvikling av nye løsninger på sentrale samfunnsutfordringer.

Slik kommer vi dit:

Kommersialisering og tilgang på tidligfasekapital

- styrke samarbeidet mellom forskning, næringsliv, kapitalmiljøer og kommersialiseringsaktører for raskere omsetting av kunnskap til verdiskaping og vellykkede selskaper
- utvikle insentiver som motiverer forskere og studenter til anvendt forskning, innovasjon, og kommersielt samarbeid
- bygge et sterkt økosystem for venturekapital som muliggjør skalering og vekst i nye bedrifter
- bruke innovasjonsmiljøer og eksisterende forskningsinfrastruktur som arenaer for testing, utvikling og kommersialisering av nye produkter og tjenester

4. Næringslivsrelevant kompetanse og arbeidskraft

Innbyggernes kompetanse er regionens viktigste ressurs og grunnlag for konkurransekraft og verdiskaping. Oslo og Akershus står samtidig foran et kompetansegap som truer fremtidig verdiskaping: mangel på fagarbeidere, ingeniører og teknologer, lav yrkesmobilitet og utilstrekkelige koblinger mellom opplæring, utdanning, kunnskapsmiljøer og næringsliv. Knapphetsutfordringen forsterkes av rask teknologiutvikling, økt internasjonal konkurranse og kravene som følger av grønn og digital omstilling.

Kompetansebehovene påvirkes av demografisk press (offentlig tjenestetilbud, og spesielt helse), global konkurranse om talent og geopolitiske endringer. Uten bedre tilgang til kritisk kompetanse risikerer regionen både lavere innovasjonstakt, lavere produktivitetsvekst og lavere internasjonal attraktivitet.

Et velfungerende system for livslang læring, rekruttering og mobilisering av arbeidskraft er avgjørende for at næringslivet skal få tilgang på nødvendig kompetanse. Grønn og digital omstilling krever også tilgang til kompetanse på alle utdanningsnivåer fra videregående opplæring til forskernivå.

Regionen må tiltrekke seg både nasjonal og internasjonal arbeidskraft, styrke mobilitet mellom sektorer og gjøre det enklere for virksomheter å oppdatere og ta i bruk kompetanse.

Arbeidsmarkedet skal være fleksibelt, opplæring og utdanningen næringsrelevant, med høy status for yrkesfag og god balanse mellom lærlinger og læreplasser i hele regionen. Livslang karriereveiledning skal være tett koblet til regionale kompetansebehov slik at både unge og voksne kan gjøre gode utdannings- og omstillingsvalg. Samtidig gir arbeidsmarkedet i storbyregionen fordeler gjennom kunnskapsspredning, høy læringshastighet og flere karrieremuligheter for arbeidstakere.

Slik kommer vi dit:

Næringslivsrelevant kompetanse og arbeidskraft

- tiltrekke og beholde kompetanse og arbeidskraft, både nasjonal og internasjonal
- fleksibelt og tilgjengelig etter- og videreutdanningstilbud for næringslivet generelt og små og mellomstore bedrifter spesielt
- tilby opplæring, utdanning og karriereveiledning i takt med regionale kompetansebehov og livslang læring
- sikre at flere elever og studenter får relevant praksis og kompetanse gjennom attraktive yrkesfag, fagskole- og høyere utdanningsstilbud
- videreutvikle arenaer, forum og samarbeidsmodeller som styrker samhandling og kunnskapsflyt mellom opplæring, utdanning, kunnskapsmiljøer, næringsliv og offentlig sektor

5. Grønt, digitalt og omstillingsdyktig næringsliv

Regionens rolle som kunnskapsnav gjør Oslo og Akershus sentral i utviklingen av nye grønne teknologier, lavutslippsløsninger og sirkulære forretningsmodeller. Regionen har sterke forskningsmiljøer og ligger langt fremme innen teknologiutvikling for grønn omstilling.

Samtidig øker behovet for å ta i bruk muliggjørende teknologier som kunstig intelligens, digital sikkerhet, automatisering og avansert dataanalyse. Til tross for høy digital modenhet og flere sterke fagmiljøer ligger regionen etter andre nordiske hovedstadsregioner med å ta i bruk og skape verdier med slike teknologier. Skal Oslo og Akershus blir en digital motor internasjonalt må utviklingstakten økes betydelig.

Oslo og Akershus skal fortsatt utvikles som et nasjonalt tyngdepunkt for klimavennlig teknologi, karbonfangst, lagring- og utnyttelse, ressursbruk og sirkulære løsninger. Forbruket skal være ressurseffektivt, avfall skal utnyttes som ressurs, presset på knappe naturressurser dempes, og sirkulære forretningsmodeller blir vanlig i næringslivet. Målrettede investeringer skal bidra til å etablere nye verdikjeder innen fornybar energiproduksjon- og bruk, energieffektivisering, gjenbruk og sirkulærøkonomi.

Ansvarlig bruk av kunstig intelligens, datadeling og digital sikkerhet skal styrke regionens konkurransekraft. Næringslivet skal raskt kunne ta i bruk ny teknologi og utvikle nye forretningsmodeller i møte med klima-, natur- og sikkerhetsutfordringer. Dette vil også være gode beredskapsgrep som reduserer forsyningskjederisiko i urolige tider.

Slik kommer vi dit:

Grønt, digitalt og omstillingsdyktig næringsliv

- ta i bruk muliggjørende teknologier for å redusere klimagassutslipp, styrke sirkulære prosesser og øke verdiskapingen
- målrettede investeringer mot utvikling av verdikjeder innen energieffektivisering, gjenbruk og sirkulære prosesser
- tilgang til spisskompetanse på alle utdanningsnivåer for å legge til rette for grønn og digital omstilling
- satsing på sirkulære bedrifter i oppstarts- og skaleringsfasen
- stimulere til regionale og lokale markeder for ombruk, gjenbruk og delings- og reparasjonsløsninger
- bruke offentlige og private innkjøp strategisk for å skape etterspørsel etter utslippsfrie, energieffektive, fleksible, robuste og sirkulære løsninger, for eksempel innen bygg og anlegg

6. Forsterke samspillet på regionale samhandlingsarenaer

Et velfungerende innovasjonssystem er avhengig av samspillet mellom næringslivet, akademia, myndighetene, kapital og entreprenører. Det er i skjæringspunktet og samhandlingen mellom disse aktørene at mye av næringsutviklingen foregår.

Flere av utfordringene i regionen skyldes nettopp for svakt samarbeid mellom disse aktørene. Hver av aktørene i systemet må være velfungerende og ha det som skal til for å bidra i samhandlingen i den konteksten de opererer. Tettere koblinger imellom universiteter, forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlige aktører er nødvendig for at regionen skal realisere sitt potensial som nasjonalt kunnskapsnav.

Figur basert på modell fra MIT Sloan School of Management, Massachusetts Institute of Technology

Den tette bystrukturen i storbyregionen gir et unikt potensial for samarbeid, kunnskapsspredning og relasjonsbygging på tvers av fagmiljøer og sektorer. Samtidig må regionen utvikle flere tverrsektorielle samarbeidssystemer som gjør det lettere å mobilisere kompetanse, kapital og teknologi på tvers av kommuner og virksomheter.

Det finnes allerede mange møteplasser, men de bør forsterkes og utvikles videre. Dette kan innebære økt satsning på innovasjonsdistrikter, inkubatorer, klynger og nettverk og på det regionale partnerskapet.

Innovasjonsmiljøene skal fungere som integrerte arenaer der forskning, næringsliv og oppstartsbedrifter arbeider tett sammen. Innovasjonsdistrikter, inkubatorer, klynger og nettverk skal være arenaer for testing, demonstrasjon og utvikling av teknologi og tjenester. Samarbeidet skal være preget av felles mål om samfunns effekt, markedsrelevans og verdiskaping, og fremme samarbeid på tvers av kommuner, sektorer og fagmiljøer.

Slik kommer vi dit:

Regionale samhandlingsarenaer

- forsterke og støtte regionalt samarbeid gjennom tematiske møteplasser og partnerskap på tvers av sektorer og geografi
- bruke regionale samhandlingsarenaer for testing, utvikling og kommersialisering av teknologi og tjenester
- mobilisere sentrale aktører til mer aktiv deltakelse i økosystemet, særlig der det er avdekket svakheter og behov
- samordne regionale virkemidler mot nasjonale og europeiske satsinger
- synliggjøre Oslo og Akershus styrker, utfordringer og behov inn i og overfor nasjonale og internasjonale prosesser og nivåer

Innovasjonsdistrikt, Inkubator, Næringsklynge og Regionalt partnerskap

Innovasjonsdistrikt

Innovasjonsdistrikter er geografiske avgrensede områder der kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsintensivt næringsliv og andre, samler seg og samarbeider om å fremme innovasjon og kommersialisering av idéer og kunnskap. Vellykkede innovasjonsdistrikter kjennetegnes av å være godt sammenkoblet både fysisk, sosialt og digitalt, og er flerfunksjonelle. Ved å ta utgangspunkt i stedet og aktørenes særskilte fortrinn og potensial kan innovasjonsdistrikt være et kraftfullt verktøy for næringsutvikling og byutvikling.

Inkubator

En organisert støtteordning for tidligfase selskaper og gründere. Inkubatorer tilbyr tilgang til kompetanse, veiledning, nettverk, kapitalinnhenting og ofte fysiske lokaler, for å redusere risiko og øke overlevelse og vekst i oppstartsfasen.

Næringsklynge

Et samarbeid mellom bedrifter, forskningsmiljøer, offentlige aktører og virkemiddelapparat innenfor en bestemt bransje eller verdikjede. Klynger styrker konkurransevne og innovasjon gjennom samarbeid om forskning, kompetanseutvikling, markedsadgang og teknologiutvikling.

Regionalt partnerskap

Et samarbeid mellom fylkeskommune, kommuner, næringsliv, kunnskapsmiljøer, partene i arbeidslivet og virkemiddelapparatet. Partnerskapet skal bidra til samordning og felles innsats for kompetanseutvikling, omstilling og verdiskaping i regionen.

7. Offentlig sektor som pådriver for innovasjon og næringsutvikling

Næringslivet er den primære driveren for verdiskaping og bedriftsutvikling. Det offentlige har samtidig en sentral rolle i å sikre velfungerende arbeidsmarkeder, mobilisere relevant kompetanse, fremme innovasjon og bidra til utviklingen av en mer effektiv offentlig sektor. Offentlige innkjøp, datadeling, kommunale og fylkeskommunale planer, regelverk og virkemidler påvirker både kapitaltilgang, kompetanseutvikling og kommersialisering i næringslivet. Det offentlige virkemiddelapparatet og regelverket må forenkles og bli mer effektivt, samtidig som det må bli enklere for næringslivet å forstå.

Offentlige anskaffelser er en viktig drivkraft for regional økonomi og bør i større grad brukes som et strategisk verktøy for innovasjon. Slik kan man legge til rette for et mer lønnsomt, konkurransedyktig og omstillingsdyktig næringsliv og bidra til fornyelse, kvalitet og effektivitet i offentlig sektor. Det kan være et verktøy for testing, pilotering og oppskalering av nye løsninger.

Det offentlige velger i for liten grad innovative oppstarts- og vekstselskaper i anbudskonkurranser. Konkurransene er ofte utformet på måter som gjør det vanskelig for små bedrifter å delta. Det offentlige må være villig til å utnytte handlingsrommet i regelverket, ta større risiko og styrke bestillerkompetansen samtidig som prosessene må bli mer effektive.

Deling av offentlige data er en viktig drivkraft for næringsutvikling siden det gir bedrifter tilgang til verdifull informasjon som kan brukes til å utvikle nye tjenester og løsninger. Åpne data reduserer etableringskostnader, styrker innovasjon og gjør det lettere for både oppstartselskaper og etablerte virksomheter å ta datadrevne beslutninger. Dette øker konkurranse-

kraften, gir bedre markedsinnsikt og legger grunnlag for nye forretningsmodeller. Samtidig blir regioner som deler data, mer attraktive for investorer, teknologimiljøer og internasjonale aktører.

Offentlig sektor skal samtidig ha høy beredskapskompetanse og evne til å håndtere klimarisiko, digital sårbarhet og andre systemtruster. En robust og sikker infrastruktur skal sikre kontinuitet, og offentlige aktører skal samarbeide tett og effektivt med næringslivet om innovasjon og omstilling.

Slik kommer vi dit:

Offentlig sektor som pådriver

- bruke offentlige anskaffelser som strategisk verktøy for å bidra til innovasjon i offentlig sektor og samtidig skape et større marked for både små og store bedrifter som leverer innovative løsninger
- se på muligheten for at en viss prosent av offentlige anskaffelser skal være innovative
- samarbeide om å gjøre offentlige datasett tilgjengelige til KI og innovasjonsbruk
- forenkle og samordne offentlige virkemidler for innovasjon og næringsutvikling til regionale behov
- gjøre det lettere for næringslivet å samarbeide med offentlige sektor
- legge til rette for samhandling om samfunnsutfordringer, innovasjon og næringsutvikling på tvers av sektorer, aktører, nivåer og geografi

Kapittel 6.

Oppfølging av planen

6. Oppfølging av planen

Planen skal realiseres i samarbeid mellom relevante aktører, og gjennomføringen bør i størst mulig grad bygge på eksisterende møteplasser, partnerskap og samarbeidsarenaer. Samtidig må dagens samhandlingsarenaer videreutvikles for å sikre oppfølging av den regionale planen.

Systematisk dialog er nødvendig for å bygge og ivareta eierskap og sikre at arbeidet oppleves meningsfullt. Ved å tydelig vise gevinstene og nytten av tiltakene, styrkes både relevans og involvering. Alle som ønsker og har mulighet til å bidra til måloppnåelsen, er velkomne til å knytte egne ressurser og initiativer til planarbeidet.

Under følger skisse til sammenheng mellom mål, innsatsområder, og handlingsprogram. Dette samt organisering, beskrives nærmere i handlingsprogrammet som følger med den regionale planen.

Figuren viser sammenhengen mellom mål, innsatsområder og handlingsprogram for den regionale planen

Måling og indikatorer

Ved å benytte ulike regionale og internasjonale målinger, som for eksempel EUs måling av europeiske regioners innovasjonsevne, Regional Innovation Scoreboard, kan vi måle utviklingen i Oslo og Akershus over tid. Dette er et sett med etablerte indikatorer og måleparametere som har ligget til grunn for næringspolitikken i Oslo og Akershus siden forrige regionale plan ble vedtatt i 2014. Andre eksempler på relevante målinger er Global Innovation Index som sier noe om hvordan Norge og storbyregioner gjør det på globale innovasjonsmålinger, og kompetanseindikatorer utviklet av de norske fylkene i samarbeid med Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.).

Ved siden av felles regional statistikk vil det å knytte indikatorer til hvert av delmålene i den regionale planen gi et felles referansepunkt for oppfølgingen frem mot 2040. Eksempler på nyttige indikatorer er internasjonale investeringer- og virksomhetsetableringer i Oslo og Akershus over tid, og antall internasjonale kunnskapsarbeidere og spesialister som velger å bli værende i Oslo og Akershus etter tilflytting. Andre relevante indikatorer er kapital investert i oppstart- og vekstbedrifter fra internasjonale investorer, venturefond og øvrige finansieringskilder i planperioden. Det er også relevant å se på relevante indikatorer for å måle grønn og digital omstilling, og sirkulærøkonomi.

Kapittel 7.

Handlingsprogram

7. Handlingsprogram

Handlingsprogrammet er det operative verktøyet for oppfølging av den regionale planen. Her tydeliggjøres hvilke felles initiativer som skal igangsettes eller videreutvikles. Det skal komme frem hvem som er ansvarlig, hvem som skal involveres og når tiltakene skal gjennomføres, samt med hvilke ressurser. I den grad dette innebærer økonomiske forpliktelser for planeierne, vil dette vurderes og følges opp gjennom ordinære budsjettprosesser.

Handlingsprogrammet er utviklet i dialog med regionale aktører og skal styrke koblingene mellom næringsliv, akademia og offentlig sektor. Arbeidet skal styrke økosystemet for innovasjon og entreprenørskap i Oslo og Akershus, og mange av tiltakene har mobiliserende og nettverksbyggende karakter. Det skal bidra til bedre samordning av innsatsen i regionen. Det krever en dynamisk arbeidsform som bygger relasjoner og sikrer kobling av eksisterende virkemiddelbruk og aktiviteter i regionen.

Måloppnåelse forutsetter bred og forpliktende deltakelse, med felles forståelse av roller og ansvar. Noen tiltak etablerer nye samarbeidsarenaer, mens andre

viderefører eller styrker eksisterende partnerskap. Det er viktig at etablerte partnerskap vurderer og justerer sine mandat, organisering og strategier i tråd med føringene i planen. Kommunal, regionale og statlige virkemiddelbruk skal bidra til målrettet innsats i tråd med planens prioriteringer.

Handlingsprogram er flerårig. Det er fordi varig omstilling, samarbeid og langsiktig kapasitets- og kompetansebygging gjerne tar tid. Ett år kan være for kort tid til å realisere tiltak. Handlingsprogrammet skal være et styrbart og fleksibelt verktøy, og kursen må kunne justeres i tråd med ny kunnskap, ressurser og prioriteringer. Planeierne vil årlig vurdere behovet for å rullere handlingsprogrammet, i dialog med relevante aktører.

I handlingsprogrammet foreslås det 38 handlingspunkter knyttet til den regionale planens innsatsområder.

Innsatsområde 1

Øke internasjonal attraktivitet og synlighet

Regionen skal styrke sin internasjonale synlighet for å tiltrekke spisskompetanse, investeringer og nye virksomheter. Dette innebærer å redusere barrierer for internasjonal arbeidskraft, kapital og etablering, samtidig som hovedstadsregionen tydelig profileres som en attraktiv testarena for utvikling, pilotering og skalering av nye teknologier og tjenester. Samtidig legges det til rette for at små og mellomstore bedrifter kan ta posisjoner i internasjonale verdikjeder og delta mer aktivt i nasjonale og europeiske forsknings- og innovasjonsprogrammer.

H1: Styrke det regionale samarbeidet rundt tiltrekking av, og å beholde, internasjonale virksomheter og investeringer, kompetanse og besøkende.

H2: Vurdere samarbeid om Oslo&Co som felles virkemiddel for næringsutvikling i Oslo og Akershus.

H3: Samarbeide om å følge opp politikkutvikling, rammebetingelser og programmer på EU-nivå som er viktig for næringslivet i Oslo og Akershus.

H4: Gjøre det enklere for internasjonalt næringsliv å etablere seg i regionen.

H5: Tettere samarbeid med nordiske storbyregioner for å fremme Norden som felles næringsregion i Europa.

Samarbeidspartnere: Oslo&Co, Innovasjon Norge, Osloregionen, Osloregionens Europakontor, VisitOslo, Akershus reiselivsråd, Innovasjonsdistrikt, inkubatorer og klynger, Oslo kommune og Akershus fylkeskommune, med flere.

Innsatsområde 2

Styrke entreprenørskap og få frem flere vekstbedrifter

For å få frem flere vekstbedrifter i Oslo og Akershus må det gjøres enklere for lovende virksomheter å skalere opp virksomheten raskt, bygge solide forretningsmodeller og komme inn på internasjonale markeder. Videreutvikling av det regionale økosystemet for entreprenørskap sikrer gründere og små bedrifter rask og relevant støtte i oppstartsfasen. Samarbeid med etablerte virksomheter kan gi oppstartsbedriftene økt markedsadgang, og synergier gjennom utveksling av innovasjonskraft og ideer.

H6: Samarbeide om etablererveiledning- og førstelinjetjeneste for etablerere i Oslo og Akershus.

H7: Forsterke samhandlingsarenaer mellom oppstartsbedrifter og større etablerte virksomheter og andre behovseiere for å koble behov med løsninger, ideer og markedsmuligheter.

H8: Samarbeid om utvikling av inkubatormiljøene i regionen for å støtte oppstartsbedrifter med vekstpotensial.

H9: Mobilisere til økt bruk av testarenaer og forskning som utgangspunkt for vekst og utvikling i oppstartsbedrifter.

H10: Spisse og samordne virkemidler for å akselerere vekst i oppstartsbedrifter.

H11: Arbeide for mer offentlig og privat risikokapital for skalering i oppstartsbedrifter.

Samarbeidspartnere: Næringsforeninger, etablerte virksomheter, Innovasjonsdistrikt og klynger, inkubatorer, kommuner, Oslo&Co, Innovasjon Norge, Oslo kommune, Akershus fylkeskommune, med flere.

Innsatsområde 3

Øke tilgangen på kapital og flere kommersialiseringer fra forskning

Veien fra kunnskap til verdiskaping må gjøres kortere. Det krever utvikling av insentiver som motiverer forskere og studenter til mer anvendt forskning, innovasjon og samarbeid med næringslivet. Samtidig må det arbeides for bedre tilgang på tidligfasekapital og et sterkere økosystem for venturekapital som støtter vekst og skalering i regionen. Innovasjonsmiljøer og forskningsinfrastruktur skal brukes aktivt som arenaer for testing, utvikling og kommersialisering av nye produkter og tjenester.

H12: Arbeide for å etablere et regionalt fond for å støtte oppstartsbedrifter i tidlig fase som springer ut av forskning.

H13: Arbeide for økte investeringer i bedrifter med vekstpotensial gjennom norske og nordiske VC fond.

H14: Forenkle tilgangen for små og mellomstore bedrifter til å ta i bruk offentlige og private fasiliteter, infrastruktur og miljøer for utvikling og testing av nye løsninger, produkter, tjenester og prosesser.

H15: Stimulere bedrifter til å i større grad ta i bruk forskning i utvikling av nye og forbedrede produkter og tjenester.

H16: Styrke tidligfase finansiering av FoU i bedrifter og oppstartsbedrifter, med mål om å øke bedrifters investering i FoU og mobilisere flere bedrifter til nasjonale og EU ordninger.

Samarbeidspartnere: TTO er (Technology Transfer Office), Forskningsrådet, næringsforeninger, Kapitalmiljøer (for eksempel pensjonskasser), etablerte virksomheter, innovasjonsdistrikt og klynger, inkubatorer, kommuner, Oslo&Co, Innovasjon Norge, Oslo kommune, Akershus fylkeskommune, med flere.

Innsatsområde 4

Styrke tilgangen på relevant kompetanse og arbeidskraft til næringslivet

Regionen må jobbe aktivt for både å tiltrekke og beholde kompetanse og arbeidskraft. For å sikre tilgang på relevant kompetanse skal etter- og videreutdanningstilbudet i regionen gjøres mer fleksibelt og tilgjengelig, særlig for små og mellomstore bedrifter, og i tråd med regionale kompetansebehov og prinsippet om livslang læring. Samtidig skal yrkesfag, fagskole- og høyere utdanning styrkes gjennom mer relevant praksis, og samarbeidet mellom opplæring, utdanning, kunnskapsmiljøer, næringsliv og offentlig sektor skal videreutvikles for bedre samhandling, innovasjon og kompetansedeling.

H17: Videreutvikle karriereveiledningen i regionen og knytte den til kompetansebehov i arbeidsmarkedet.

H18: Styrke og synliggjøre realfag, tekniske fag og teknologiutdanninger i regionen.

H19: Styrke entreprenørskap og innovasjonskompetanse i videregående opplæring i samspill med næringslivet.

H20: Samarbeide med høyskoler og universiteter for å styrke studietilbudet og økosystemet innen studententreprenørskap i Oslo og Akershus.

H21: Sikre at flere elever og studenter får relevant praksis og kompetanse gjennom attraktive yrkesfag, fagskole- og høyere utdanningstilbud.

H22: Styrke etter- og videreutdanning som verktøy for rask omstilling i næringslivet, særlig i små og mellomstore bedrifter.

H23: Videreutvikle Oslo og Akershus som en ettertraktet student- og universitetsregion.

H24: Bruke og videreutvikle samarbeidsarenaer som Kompetanseforum, yrkesopplæringsnemndene, fagrådene i fagskolene, råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) med flere. for å sikre bedre samordning og målrettet innsats i regionen.

Samarbeidspartnere: Akershus fylkeskommune, Oslo kommune, Kompetansforum Akershus, Fagskolen i Oslo, Fagskolen i Viken, Universitet i Oslo, OsloMet, Høgskolen Kristiania, Ungt entreprenørskap, NHO, LO, NAV, KS, næringsforeninger, kommuner, Osloregionen, med flere.

Innsatsområde 5

Fremme grønt, digitalt og omstillingsdyktig næringsliv

Muliggjørende teknologi skal i større grad utnyttes for å kutte utslipp, styrke sirkulære løsninger og øke den regionale verdiskapingen og konkurransekraften i næringslivet. Samtidig må det sikres tilgang på relevant kompetanse, og støtte til sirkulære bedrifter i oppstarts- og vekstfasen. Lokale og regionale markeder for ombruk og deling skal utvikles, og offentlige og private innkjøp skal brukes mer strategisk for å skape etterspørsel etter bærekraftige løsninger. Regionen skal innrette virkemidler mot verdiskapingen innen energieffektivisering, gjenbruk og bedre utnyttelse av overskuddsressurser, energi, vann og biprodukter (industrielle og urbane symbiose og verdikjeder) på tvers av aktører og virksomheter. Datadeling, digitale og andre muliggjørende teknologier er en sentral del av dette.

H25: Utvikle og forsterke sirkulære verdikjeder og symbioser i regionen.

H26: Samarbeide om næringsutvikling innen energieffektivisering og fornybar energi gjennom kompetanse, partnerskap, reguleringer, insentiver og markedsmekanismer (herunder anskaffelser og investeringer).

H27: I større grad løse samfunnsutfordringer og legge til rette for næringsutvikling gjennom bruk av muliggjørende teknologi og data-deling på tvers av sektorer og nivå.

Samarbeidspartnere: Næringslivsforeninger, virksomheter, Akershus fylkeskommune, Oslo kommune, Næring for klima, Klimapartner Akershus, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Innovasjonsdistrikt, kommuner, KS, med flere.

Innsatsområde 6

Forsterke samspillet på regionale samhandlingsarenaer

For å realisere målene med den regionale planen må eksisterende samhandlingsarenaer videreutvikles. Virkemiddelbruken for innovasjon og næringsutvikling i Oslo og Akershus skal samordnes med nasjonale, nordiske og europeiske samarbeid og satsinger, og Oslo og Akershus sine styrker og utfordringer skal løftes inn i nasjonale og internasjonale prosesser.

H28: Utvikle styringsstruktur for oppfølging av regional plan, og vurdere sammensetningen av det regionale partnerskapet.

H29: Økt samhandling mellom det regionale partnerskapet og forskning- og utdanningsmiljøer for samarbeid om næringsutvikling og innovasjon.

H30: Felles måleindikatorer for å følge utvikling og måloppnåelse i det regionale planarbeidet.

H31: Synliggjøre og følge utviklingen i næringslivet gjennom felles statistikkgrunnlag, og andre relevante målinger, som for eksempel sammenligninger med andre nordiske hovedstadsregioner.

H32: Aktivt samarbeide om og bruke klynger, inkubatorer nettverk og innovasjonsdistrikt som viktige verktøy, samhandlingsmodeller og motorer for næringsutvikling og regional utvikling.

H33: Styrke kunnskapen om sammenhengene mellom areal, mobilitet infrastruktur, innovasjon og næringsutvikling.

H34: Samarbeid, sammenligning og erfaringsutveksling med andre regioner i Norden og EU for bedre organisering og bruk av virkemidler og innsats for økt konkurransekraft og verdiskaping.

Samarbeidspartnere: Oslo kommune, kommunene i Akershus, Akershus fylkeskommune, statlig virkemiddelapparat, med flere.

Innsatsområde 7

Forsterke det offentliges rolle som pådriver for innovasjon og næringsutvikling

Offentlige anskaffelser skal i større grad brukes strategisk for å stimulere til innovasjon, nye løsninger og økt konkurransekraft i det regionale næringslivet. Samtidig som datasett i større grad gjøres tilgjengelige, skal virkemidlene for innovasjon og næringsutvikling forenkles, samordnes og tilpasse til regionale behov. Det skal bli enklere for næringslivet å samarbeide med offentlig sektor i Oslo og Akershus.

H35: Felles offentlig virkemiddelbruk for innovasjon og næringsutvikling for å oppnå målene med den regionale planen.

H36: Arbeide for at en større andel offentlige anskaffelser er innovative.

H37: Samarbeide om datadeling og bruk av muliggjørende teknologier til å forbedre, fornye og forenkle offentlige prosesser, produkter og tjenester.

H38: Synliggjøre og samle informasjon om tilgjengelige næringsarealer og ledige lokaler slik at Oslo og Akershus er et foretrukket lokaliseringssted for bedrifter.

Samarbeidspartnere: Oslo kommune, kommunene i Akershus, Akershus fylkeskommune, statlig virkemiddelapparat, eiendomsaktører, næringsforeninger, etablert næringsliv, med flere.

Aktører og samarbeidspartnere

Aktør	Kort beskrivelse	Rolle i gjennomføringen	Plass i økosystemet for innovasjon
Regionalt partnerskap for Oslo og Akershus	Arena for samarbeid mellom Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og sentrale virkemiddelaktører som Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet. Skal gi bedre samordning av regionale og nasjonale virkemidler.	Samordning, prioritering og strategisk dialog.	Myndigheter
Oslo kommune	Planeier og regional utviklingsaktør med ansvar for både kommunale og fylkeskommunale oppgaver, blant annet å velge retning for samfunnsutviklingen i Oslo. Lokal planmyndighet, tjenesteleverandør og førstelinje mot næringslivet i Oslo. Bydelene og etatene er viktige deler av Oslo kommune.	Strategisk styring, gjennomføring og lokal implementering.	Myndigheter
Akershus fylkeskommune	Planeier og regional utviklingsaktør med ansvar for å mobilisere, samordne og velge retning for samfunnsutviklingen, blant annet for nærings- og kompetanseutvikling i Akershus. Regional planmyndighet og tjenesteleverandør.	Strategisk styring og gjennomføring.	Myndigheter
Kommunene i Akershus	Lokale planmyndigheter, tjenesteleverandør og førstelinje mot næringslivet i kommunene.	Lokal implementering.	Myndigheter
Innovasjonsdistrikt	Geografiske avgrensede områder hvor tett samspill og nærhet mellom kunnskapsmiljøer, næringsliv og gründere legger til rette for innovasjon, skalering og kommersialisering av nye løsninger.	Tilrettelegging, kobling og arenaer.	Myndigheter, næringsliv og akademia.
Klynger	Samarbeidsstrukturer som knytter sammen bedrifter, akademia og FoU-miljøer for å oppnå økt innovasjon og omstilling.	Samhandling og kompetansedeling.	Næringsliv og akademia.
Næringsforeninger og bransjeorganisasjoner	Interesse- og medlemsorganisasjoner som representerer næringslivet og bidrar med nettverk, kompetanse og dialog med myndigheter.	Mobilisering og interesseformidling.	Næringsliv
Frivillige organisasjoner	Ikke-statlige og ikke-kommersielle aktører som bygger på frivillig deltakelse og som jobber for ideelle eller medlemsbaserte formål.	Interesseformidling og mobilisering.	Frivillig sektor
Bedrifter	Etablerte virksomheter og SMB-er som skaper verdier og arbeidsplasser, og som etterspør kompetanse.	Gjennomføring, innovasjon og jobbskaping.	Næringsliv

Aktør	Kort beskrivelse	Rolle i gjennomføringen	Plass i økosystemet for innovasjon
Gründere / entreprenører	Folk som etablerer nye virksomheter basert på forretningsidéer, ofte i samspill med kapital, akademia og næringsliv.	Innovasjon og nyetablering.	Entreprenørskap
Innovasjonsselskap, inkubatorer og TTO (Technology Transfer Office)	Offentlig-privat finansierte aktører med oppdrag om å understøtte utviklingen av virksomheter med verdiskapingspotensial.	Innovasjon, nyetablering, samhandling og kompetansedeling.	Entreprenørskap og kommersialisering.
UH-sektoren	Universiteter og høyskoler som utdanner kandidater og produserer forskning.	Kunnskapsproduksjon og talentutvikling.	Kunnskap og forskning.
Forskningsinstitutt	Bidrar til kunnskapsoverføring, innovasjon og samarbeid med næringsliv og offentlig sektor.	Forskning og utvikling og anvendt innovasjon.	Kunnskap og forskning.
Fagskole	Høyere yrkesfaglig utdanning med sterk kobling til arbeidslivets kompetansebehov.	Kompetanseutvikling og arbeidslivsrelevant opplæring.	Kunnskap og forskning.
Kompetanseforum	Regionalt partnerskap som skal styrke samspillet mellom utdanning og arbeidsliv.	Koordinering og kompetansedialog.	Myndigheter, akademia og næringsliv.
Partene i arbeidslivet	Arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner med sentral rolle i kompetanseutvikling, inkludering og omstilling i arbeidslivet.	Forankring og partssamarbeid.	Næringsliv og myndigheter.
Statlige myndigheter	Storting og regjeringsapparat (inkludert departementer og statlige virksomheter) som fastsetter nasjonale rammebetingelser (skatt med mer) for kompetanse, næring og arbeidsliv.	Rammesetting og regulering.	Myndigheter
Statlig virkemiddelapparat	Aktører som Nav, direktorater med ansvar for kompetanse-, utdannings- og inkluderingsvirkemidler, samt offentlige aktører som Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet. Eksportrettede virkemidler: Innovasjon Norge, EKS Fin med mer.	Virkemidler, implementering, finansiering, eierskap og infrastruktur.	Myndigheter
Kapital- og investormiljøer	Private investorer og fond som finansierer oppstart og oppskalering av bedrifter.	Finansiering og skalering.	Private investorer
Innbyggere	Arbeidstakere, tjenestemottakere, studenter og elever – arbeidskraftreserve i regionen.	Ressurser, bidragsytere og målgrupper for tiltak.	Sivile

